

La frase del dia

“Els bascos han demostrat una clara determinació d'avançar en el seu objectiu d'aconseguir una pau justa i duradora”

Raymond Kendall, GRUP INTERNACIONAL DE CONTACTE I EXDIRECTOR D'INTERPOL

Tribuna

Lluís Duran. Membre de la junta directiva d'Òmnium Cultural i historiador

1968: Any Fabra

Ara que celebrem l'Any Fabra és bo que recordem l'altre l'Any Fabra, el 1968. Aquestes lletres serveixen, doncs, per *duplicar* una efemèride, la del naixement i la de l'edició de la *Gramàtica* i la del cinquantenari de l'Any Fabra de 1968. L'any 1968 és un de més de la sinistra corrua descatalanitzadora i totalitària de la Dictadura de Franco, però un any que trenca dinàmiques, a Catalunya i al món. Any 1968 de l'assassinat de Robert Kennedy, cridat a ser el monarca de la dinastia demòcrata; l'accés del polèmic Richard Nixon a la presidència dels EUA; l'ofensiva del Tet, al Vietnam, que demostra la força dels qui s'oposaven a la presència nord-americana al país asiàtic; però a la nostra Europa dos fets ens marquen avui encara: el Maig parisenc i la Primavera de Praga, a partir dels quals les esquerres europees comencen a canviar els paràmetres d'anàlisi de la realitat social i política.

L'ANY FABRA, A CATALUNYA, va permetre popularitzar la figura de Pompeu Fabra i, amb ell, el seu temps i pensar sobre el futur. El temps, clos el 1936, d'una llengua renai-xent que, amb poc temps i gràcies ell, s'enfila a una normalitat gairebé plena, que s'atura, a partir de 1939, amb violència extrema. Amb la figura del Mestre, hi apareixia també el compromís per la llengua, amb el lema tothora explícit i present de *Pompeu Fabra (1868-1968). La llengua d'un poble*. D'això es tractava, que el poble recuperés la seva llengua. Compromís que, des de 1960, aprofitant totes les esclatxes del sistema, incrementades pels posicionaments de la Unesco sobre els drets de les minories i l'Encíclica de Joan XXIII *Pacem in Terris*, plantejava tres objectius centrals: català a l'escola, als mitjans de comunicació i en l'ús públic.

ENTRE LA CAPUTXINADA (1966) i la creació de l'Assemblea de Catalunya (1971), en el moment que la universitat bullia d'anti-franquisme i CCOO esdevenia força creixent, superant l'escull repressiu, que atia-

va l'espantall *separatista* per liquidar qual-sevol expressió de normalitat cultural catalana que no fos en la *llengua nacional*, la demanda de normalitat pel català va sortir al carrer amb l'Any Fabra. La primera iniciativa la va tenir, amb una campanya que s'impulsava des de la premsa, el Centre Excursionista de Catalunya, el Cercle Artístic de Sant Lluç, els orfeons Gracienc i Català, Òmnium i el Col·legi d'Enginyers. Així, aprofitant el caràcter neutre políticament d'activitat acadèmica, amb un patronat prestigiós amb noms com els de Josep Pla, Pau Casals o Josep Carner, entre d'altres, i un nucli activista amb Joan Triadú, Jordi Pujol, Pau Riera, Jordi Mir, Alexandre Ciri-ci, Frederic Rahola, Joan Colomines o Josep M. de Casacuberta, amb el suport tècnic del reobert Òmnium, van teixir lligams amb entitats corals, excursionistes, sardanistes, culturals i catòliques, legals totes elles, per desenvolupar localment actes d'homenatge que, a més de retratar Fabra i recordar la importància de la seva obra, plantejaven els reptes del català aleshores, on destacava el català a l'escola.

TRES-CENTS ACTES ARREU dels Països Cata-

“La demanda de normalitat pel català va sortir al carrer amb l'Any Fabra

lans, concursos escolars i d'aparadors de botigues, exposicions, com la que es feu a la Biblioteca Central (de Catalunya avui) i les propostes als ajuntaments franquistes de donar el nom de Pompeu Fabra a algun dels seus carrers, l'inici de la celebració de la Flama de Llengua Catalana, conferències, principalment al Barcelonès, Bages, Osona, Garrotxa, però també al Baix Llobregat i als Vallesos, van escampar la demanda, des de la figura de Fabra, d'un futur normal per a la llengua catalana a llocs fins aleshores sense contacte amb aquests nuclis catalanistes. Una circumstància, doncs, inaudita en el franquisme.

UN ANTECEDENT IMPORTANT a tenir en compte per l'extensió del Congrés de Cultura Catalana (1975-1977) i l'alçaprem perquè Òmnium Cultural engegués grans projectes com el Premi d'Honor, el bibliobús *Cultura en ruta*, la campanya *Llegiu llibres en català* i la seva expansió pel Principat. Cal destacar l'increment de la campanya *Català a l'escola*, que apareix sovint durant l'Any Fabra i que comportarà, durant els anys immediats, l'arribada de l'ensenyament del català allí on calia més, per anar assolint, així, l'objectiu que Catalunya fos un sol poble i, d'aquesta manera, els infants de famílies procedents d'altres llocs de l'estat poguessin tenir les mateixes oportunitats en el futur del país dels qui tenien el català com a llengua materna.

AMB L'ANY FABRA APAREGUEREN noves eines culturals catalanes: nous premis literaris, l'inici de l'edició de la *Gran Enciclopèdia Catalana*, l'aparició de Salvat Català i el renaixement de la revista *Patufet*. Esdeveniments com l'Any Fabra van ajudar a situar la lluita per la defensa del català entre les lluites compartides de la fi del franquisme, però especialment recuperaren, després de tantes malvestats provocades pel franquisme, una esperança per al futur del català, recordant el passat i projectant el futur, fent-ne conscients més sectors de la ciutadania catalana.

De set en set

Enric Serra

Tristos i esperançats

Aquest ha estat un Sant Jordi agre-dolç. Per més que les parades de llibres hagin muntat llargues taules d'exemplars

acolorits, per més que les roses hagin manifestat amors vibrants i afectes tendres, i per més que les vendes d'uns i altres hagin estat més esplèndides que mai o gairebé, Sant Jordi no es limita a l'exaltació del llibre com a instrument de cultura, ni a la sublimació de la rosa com a dipositària de l'amor entre les persones, ni al benestar emocional que uns i altres ens proporcionen gràcies a la inoculació d'endorfines per via comercial.

Llibres i roses, cultura i germanor, ens permeten ser i reivindicar-nos

Llibres i roses, cultura i germanor, són els símbols que hem escollit per celebrar la diada del patró de Catalunya perquè les dues han estat –són i seran– elements essencials que ens permeten ser i reivindicar-nos. Ho vivim així els catalans i així ho han assumit les nostres institucions nacionals, avui paralizades per la política de repressió de l'Estat. Els qui les ocupaven, distingits per ser capdavanters d'aquesta defensa, són tancats a la presó, forçats a l'exili o amenaçats de procediments judicials que els abocaran a un d'aquests dos destins. Els tenim sempre presents però aquest 23 d'abril ha estat especialment tènit de tristesa per no tenir-ne uns amb nosaltres i pel temor sobre el futur de molts altres. Tanmateix, la reacció col·lectiva a l'ofensiva repressora i desbocada dels poders espanyols alimenta també l'esperança: som molts més dels que ells volen i diuen.

Sísif

Jordi Soler

